nota

TER BESLUITVORMING
Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps Onderwijs

Van
[redacted]
Persoonsgegeven

Datum
19 juni 2023

Referentie
39051846

Bijlagen
1. Toelichting voorgenomen wijzigingen Subsidieregeling praktijkleren

Intern OCW afgestemd
MBO, HOenS, KenO, OWB, VO

Extern OCW afgestemd
RVO

Invulling vervolg op Subsidieregeling praktijkleren per 2024

Aanleiding

De Subsidieregeling praktijkleren eindigt op 31 december 2023. Onlangs heeft u de Kamer geïnformeerd dat u heeft besloten om voorbereidingen te treffen voor een vervolg op de regeling per 1 januari 2024. Dit heeft u besloten op basis van de recente positieve evaluatie. De afgelopen periode hebben we, mede op basis van de evaluatie, onderzocht op welke punten het wenselijk is om de regeling aan te passen. In deze nota wordt uw akkoord gevraagd voor de invulling van de nieuwe regeling (op hoofdlijnen), zodat een conceptregeling afgerond kan worden. Doel is om de regeling zo vroeg mogelijk in het studiejaar 2023-2024 te publiceren om werkgevers duidelijkheid te geven over het vervolg. De planning is om de ontwerpregeling na het zomerreces van 2023 aan de Tweede Kamer voor te hangen en daarna begin oktober ter ondertekening bij u aan te bieden en vervolgens te publiceren.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u akkoord te gaan met de voorgestelde invulling van de nieuwe subsidieregeling. Concreet betekent dit de onderstaande besluiten voor het wel of niet wijzigen van de regeling op onderdelen. We zien geen aanleiding om grootse wijzigingen in de opzet van de regeling voor te stellen, bijvoorbeeld m.b.t. differentiatie van doelgroepen of sectoren. Voorgenomen acties betreffen met name een juridische actualisatie van de regeling, de verdere automatisering van aanvragen en het verbeteren van communicatie. Een toelichting op deze voorgenomen wijzigingen vindt u in de bijlage. Dit advies ontvangt u per nota omdat er voor de zomer geen ruimte is in de agenda van de beleidsstaf. We zijn desgewenst graag bereid om mondeling over de voorgenomen regeling te spreken.

Besluit: Nu wijzigen:
- Opnemen voorwaarde inschrijving student bij DUO
- Verwijzingen naar wet- en regelgeving actualiseren

Besluit: Niet nu wijzigen:
- Uitbreiding naar Caribisch Nederland
- Differentiatie subsidiebedrag voor tekortsectoren
- Differentiatie subsidiebedrag voor leerplaatsen aan studenten met extra ondersteuningsbehoefte
- Differentiatie subsidiebedrag naar grootte leerbedrijven

- Subsidiebedrag naar rato van aantal uren begeleiding (i.p.v. aantal weken)
- Koppeling met Subsidieregeling praktijkleren derde leerweg
- Voorwaarde 'laatstejaars' (m.b.t. praktijk- en voortgezet speciaal onderwijs)

Kernpunten

- Het advies is tot stand gekomen op basis van de evaluatie en afstemming met betrokken beleidsdirecties en uitvoeringsorganisatie RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).
- Binnenkort worden de plannen ook besproken met de veldpartijen (VNO-NCW, MBO Raad, SBB).
- Belangrijke overwegingen bij het invullen van de vervolgregeling zijn:
    - Het is noodzakelijk om nu een nieuwe regeling te publiceren, omdat de huidige regeling vervalt per 1 januari 2024 en werkgevers dan geen tegemoetkoming meer kunnen aanvragen voor gerealiseerde leerplaatsen in het studiejaar 2023-2024.
    - De evaluatie[1] laat positieve resultaten zien. Er is geen directe urgentie om iets te veranderen in het fundament van de regeling.
    - Op basis van de studentramingen en het begrote totaalbudget wordt de komende jaren overvraging verwacht voor het mbo en hbo. Daarmee daalt het subsidiebedrag per leerplaats. Er is geen ruimte om kracht bij te zetten op bepaalde beleidsprioriteiten zonder dat dit ten koste gaat van andere belanghebbenden.
    - Het is ook na inwerkingtreding van de subsidieregeling mogelijk om met een wijzigingsregeling aanpassingen te doen in de regeling. Bijvoorbeeld n.a.v. een gewijzigde begroting of wanneer het Interdepartementaal Beleidsonderzoek mbo (IBO) of toekomstverkenning mbo, ho en wetenschap hier aanleiding voor zijn.
- Er worden naast de voorgenomen wijzigingen in de regeling ook een aantal acties genomen op het gebied van automatisering en communicatie Een toelichting vindt u in de bijlage.
- Op uw verzoek is in de bijlage meer toelichting gegeven aan het besluit om de subsidieregeling nu nog niet uit te breiden naar Caribisch Nederland.
- Na uw akkoord op de voorgenomen invulling wordt de conceptregeling afgerond. De planning is om de ontwerpregeling na het zomerreces van 2023 aan de Tweede Kamer voor te hangen en daarna begin oktober ter ondertekening bij u aan te bieden en te publiceren met inwerkintreding per 1 januari 2024.

Toelichting

- De Subsidieregeling praktijkleren is een instrument om werkgevers tegemoet te komen in de investering die de begeleiding van leerlingen/studenten (vo, mbo, hbo, wo) vraagt, met als doel om hen te stimuleren om praktijkleerplaatsen aan te bieden- en zo de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verstevigen. Het is een plafondregeling waarbij het budget per onderwijscategorie wordt verdeeld over het aantal goedgekeurde aanvragen met een maximum van De subsidieplafonds worden elk jaar opnieuw berekend en vastgesteld.

[1] Evaluatie Subsidieregeling praktijkleren 2019-2022 Eindrapport | Rapport | Rijksoverheid.nl

Werkgevers dienen een subsidieaanvraag in aan het einde van het studiejaar waarin de praktijkleerplaats is aangeboden.

- De regeling is grotendeels, ongeveer 95%, gericht op het stimuleren van leerbanen voor een grote groep mbo bbl-studenten. Een veel kleiner aandeel betreft leerplaatsen in het hbo (voor deeltijd- en duaal studenten in specifieke sectoren), vo (vmbo-lwt/pro/vso) en wo (phd/toio), gezien de beperkte omvang van deze groepen.
- De Kamer heeft in het najaar van 2022 ingestemd met een eenjarige verlenging van de regeling tot en met vervaldatum 31 december 2023. De subsidieregeling volmaakt dan de maximale geldingsduur van vijf jaar die volgens de Comptabiliteitswet 2016[2] is toegestaan.
- Het voornemen om de regeling te vervolgen is gebaseerd op de evaluatie[3], die uitwees dat de subsidieregeling doelmatig, rechtmatig en uitvoerbaar is. Wat betreft doeltreffendheid bleek dat de regeling voor werkgevers van wisselend belang (28% groot, 44% gemiddeld, 28% klein belang) als motivator om een praktijkleerplaats aan te bieden. Hoofdreden blijft het aan zich binden van studenten. Desalniettemin is de regeling belangrijk voor het aantal leerplekken dat werkgevers kunnen bieden[4], en de begeleiding die ze kunnen geven aan bijvoorbeeld studenten met een ondersteuningsbehoefte. Met name mkb-bedrijven in tekortsectoren (mbo) gebruiken de subsidie en het is belangrijk om hen tegemoet te komen voor het aandeel dat zij hebben in het studiesucces van bbl-studenten.
- Er zijn structurele middelen beschikbaar voor de subsidieregeling (zie onderstaande reeks). De reeks loopt af in verband met de verwachte krimp in het aantal bbl-studenten.

Bedrag x € 1 mln

2024	**2025**	**2026**	**2027**
267.966	236.805	221.732	203.182

[2] Staatscourant 2022, 30197 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)

[3] Evaluatie Subsidieregeling praktijkleren 2019-2022 Eindrapport | Rapport | Rijksoverheid.nl

[4] Subsidieregeling praktijkleren 2014-2018 - Regioplan

Bijlage: toelichting voorgenomen wijzigingen Subsidieregeling praktijkleren 2024

Nu	Opnemen voorwaarde inschrijving student bij DUO	Opnemen in de regeling, want het is wettelijk verplicht in onderwijswetgeving dat de student ingeschreven dient te staan in het Register Onderwijsdeelnemers van DUO.
	Verwijzingen naar wet- en regelgeving actualiseren	Actualisatie verwijzingen is noodzakelijk om kwaliteit regeling te waarborgen. Dit gaat bijvoorbeeld over verwijzingen naar de WVO, waarvan de rubricering en categorisering is gewijzigd.
Niet (nu)	Uitbreiding naar Caribisch Nederland	Momenteel wordt de nu nog specifieke wetgeving voor het beroepsonderwijs in Caribisch Nederland geïntegreerd met de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Daarmee is er straks nog maar één wettelijk kader voor beide delen van Nederland en dienen voorzieningen die in Europees Nederland beschikbaar zijn, dat ook Caribisch Nederland te zijn. Er is daarom een eerste verkenning gedaan of uitbreiding van de Subsidieregeling praktijkleren naar Caribisch NL wenselijk is. Er is daarbij alleen gekeken naar Bonaire omdat zich hier het grootste aantal bbl-studenten bevindt en om de omvang van het evaluatieonderzoek beheersbaar te houden. De evaluatie wijst uit dat uitbreiding naar Bonaire wenselijk en uitvoerbaar is, maar dat de regeling niet één-op-één overgenomen kan worden door contextuele verschillen. Er dient nog een passende werkwijze uitgewerkt te worden. Bijvoorbeeld wat betreft de gebruikte talen, gegevensuitwisseling en administratieve procedures. Of uitbreiding van de regeling ook uitvoerbaar is op St Eustatius en Saba is nog niet verkend. Daarvoor is vervolgonderzoek nodig. Tot slot zal voor geheel Caribisch Nederland bekeken moeten worden hoe uitbreiding van de subsidieregeling gefinancierd kan worden. Verwachting is dat dit beperkt effect heeft op de begroting, omdat het om relatief kleine aantallen bbl-studenten gaat. Samenvattend, de uitbreiding van de subsidieregeling naar Caribisch Nederland is wenselijk maar nog niet haalbaar voor de beoogde ingangsdatum van de vervolgregeling (1 januari 2024). Verdere uitwerking zal in 2024 plaatsvinden en hierbij wordt aansluiting gezocht bij het proces rondom de integratie van wetgeving.
	Differentiatie subsidiebedrag voor tekortsectoren	De reguliere subsidie voor hbo is al uitsluitend gericht op tekortsectoren. Overwogen is om het aanbod mbo bbl-plaatsen in specifieke sectoren te stimuleren middels een hogere subsidie. Er is echter geen bewijs dat dit werkt en er is geen budgetruimte om hier mee te experimenteren, zonder dat het ten koste gaat van het budget voor bbl-plekken in andere sectoren. *Ter illustratie:* Er waren tijdelijk aanvullende subsidies voor o.a. hbo tekortsectoren, mbo contact- en conjunctuurgevoelige sectoren en mbo landbouw, horeca of recreatie. Er is geen effectmeting beschikbaar. We weten: • Mbo: Aantal reguliere subsidieaanvragen stabiel gebleven (ondanks corona), geen duidelijke groei te zien in bepaalde sectoren. Doet vermoeden dat aanvullende subsidie geen directe impuls heeft gegeven. • Hbo: Groei in aantal leerplaatsen (m.u.v. landbouw) sinds 2019. Sinds 2020 aanvullende subsidie beschikbaar. Pas na beoordeling aanvragen 2022-2023 duidelijk of groei zich heeft voortgezet na stopzetten aanvullende subsidie. De reguliere subsidie (mbo) wordt momenteel al voor bijna 75% gebruikt door de sectoren zorg & welzijn (40%), techniek en procesindustrie (20%), mobiliteit en voertuigen (7%) en bouw en infra (6%). Wanneer we deze sectoren aanvullend willen compenseren, dan moet dit met het bestaande subsidiebudget. Dit kan door te kiezen voor een differentiatie in de bedragen voor de reguliere subsidie, of een aanvullende subsidie voor specifieke sectoren. • Het differentiëren in het reguliere subsidiebedrag gaat ten koste van het subsidiebedrag voor andere sectoren die bbl-plekken aanbieden. We weten niet of dit leidt tot minder leerplekken, maar het risico is daar. Bovendien is dit in de beeldvorming onwenselijk, omdat we voorlopig nog een aanvullende subsidie voor de landbouw, horeca en recreatie hebben. Daarnaast is differentiatie uitvoeringstechnisch ingewikkeld (in de systemen en qua afbakening welke

		leerbedrijven in aanmerking komen) en leidt tot een toename in de uitvoeringskosten. • Het werken met een aanvullende subsidie zou neerkomen op het rondpompen van middelen, omdat dit betaald moet worden uit de reguliere subsidiewaar al ±75% naar tekortsectoren gaat. Zij krijgen dan een lager bedrag regulier, om het aanvullende bedrag mogelijk te maken. Ook bij deze optie gaat het ten koste van de reguliere subsidie voor andere sectoren en bestaat het risico dat hier minder leerplekken worden aangeboden.
	Differentiatie subsidiebedrag voor leerplaatsen aan studenten met extra ondersteuningsbehoefte	Momenteel krijgen werkgevers hetzelfde bedrag, ongeacht de hoeveelheid begeleiding die een student vraagt. Er is geen reden om aan te nemen dat de begeleiding nu tekort schiet. Uit de bpv-monitor blijkt dat 92% van de studenten tevreden is over begeleiding leerbedrijf bij stage of leerbaan. Met de middelen uit het Stagepact en CA-middelen voor niveau 2 worden voldoende stappen genomen om de begeleiding van studenten te verbeteren. Er is daarnaast ook geen bewijs dat een hogere subsidie zou leiden tot groter aanbod voor specifieke doelgroepen, er is geen budgetruimte om hier mee te experimenteren en het differentiëren naar doelgroep leidt tot een toename in de uitvoeringslast van RVO.
	Differentiatie naar de grootte van leerbedrijven	Er is overwogen of kleine bedrijven een hogere subsidie zouden moeten krijgen dan grote leerbedrijven, omdat aanname is dat zij meer stimulans behoeven. Er is echter geen reden om dit te doen omdat grootste gedeelte aanvragen al uit het mkb komt en uit de evaluatie blijkt dat het niet zo is dat de kleinste bedrijven de grootste behoefte hebben aan een hoger subsidiebedrag. *Ter illustratie:* • 65.1 % van de aanvragen gaat naar bedrijven met minder dan 25 werknemers en 30.3% naar bedrijven met 25-250 medewerkers. • Degenen voor wie de subsidie een daadwerkelijk belangrijke motivator is om praktijkleerplaatsen aan te bieden zijn met name bedrijven met meer dan 50 medewerkers. Dat gaat dus niet per se om de hele kleine werkgevers.
	Subsidiebedrag naar rato van aantal uren begeleiding toekennen (i.p.v. aantal weken)	Momenteel krijgt een werkgever die een student 3 dagen begeleid evenveel subsidie als een bedrijf dat 4 dagen begeleiding biedt. Het is echter niet uitvoerbaar voor RVO om de subsidie toe te kennen naar rato van het aantal uren dat een student is begeleid. We monitoren of de subsidieaanvragen voor zeer weinig begeleidingsdagen per week toeneemt. Mogelijk leidt dit in de toekomst tot maatregelen, en eventuele toename in uitvoeringskosten.
	Samenvoegen met Subsidieregeling praktijkleren derde leerweg	Om de administratieve last voor werkgevers te verminderen is een eerste verkenning gedaan of samenvoegen regelingen een optie is. Dit is vooralsnog niet voor de hand liggend i.v.m. grote uitdagingen in samenbrengen uitvoeringsverschillen en ingewikkeldheden in bekostiging en verantwoordelijkheid van ministerie OCW en SZW.
	Voorwaarde 'laatstejaars' aanpassen m.b.t. praktijk- en voortgezet speciaal onderwijs	Omdat het zwaartepunt van de stages in het laatste jaar van het voortgezet speciaal onderwijs (vso) of praktijkonderwijs (pro) ligt, kan er alleen subsidie worden aangevraagd voor praktijkleerplaatsen die aan laatstejaars leerlingen zijn aangeboden. Een werkgever loopt subsidie mis wanneer de leerling aan wie een praktijkleerplaats is aangeboden niet als laatstejaars wordt aangemerkt. In sommige gevallen komt dit omdat de leerling nog niet is uitgeschreven door de school, omdat er een administratieve fout is gemaakt of omdat de leerling doubleert. Het niet voldoen aan de 'laatstejaars voorwaarde' is de belangrijkste grond waarop aanvragen in deze onderwijscategorie worden afgewezen (ongeveer 40% van de afwijzingen). Een deel daarvan komt door te laat uitschrijven. Om te zorgen dat minder aanvragen afgewezen worden wordt ingezet op extra communicatie naar scholen toe over het belang van tijdig uitschrijven van leerlingen. De directie KO monitort de komende twee jaar het aantal afwijzingen en de grond van afwijzing. Hierna wordt geconcludeerd of verdere actie wenselijk is.

Voorgenomen acties buiten de regeling	
Automatisering van het aanvraagformulier	Het verder automatiseren van het aanvraagformulier vergroot het gebruiksgemak en bevordert de kwaliteit van aanvragen. Het gaat hier om gegevens die ingevuld kunnen worden m.b.v. de door de instelling vastgelegde opleidings- en beroepspraktijkvormingsgegevens bij DUO.
Communicatie naar werkgevers toe verbeteren	Naar aanleiding van de evaluatie is extra inzet voorgenomen op informatievoorziening (websites, mail) over de doelgroepen die gebruik kunnen maken van de subsidie, benodigde administratie, looptijd en verwachte hoogte van de subsidie.